

Wolynskyj Zloczyn

<https://wolynskyjzloczyn.eu/zw3/history/195,file.html>
2021-09-25, 16:38

Українці у міжвоєнній Польщі

У польській державі, що відродилася 1918 р., опинилося близько 5 мільйонів українців, які являли близько 16 відсотків усіх громадян країни. В деяких районах (Волинь, Східна Галичина) вони були більшістю. Українці з Волині і Люблінщини в більшості були вірними Православної церкви, галицькі – Греко-Католицької; там також значно вищим був їхній ступінь національного усвідомлення. Понад 90 відсотків українців у II Речі Посполитій мешкали на селі, 3–6 відсотків утримувалися з роботи в промисловості, близько 1 відсотка цієї популяції становила інтелігенція. Згідно списку населення від 1931 р., у Волинському воєводстві проживали 2 085 000 осіб. Переважну більшість становили тут українці – 63,9% (близько 1456 тис.), а потім: поляки – 15,6% (бл. 340 тис.), євреї – 10% (бл. 210 тис.), німці – 2,3% (бл. 47 тис.), чехи – 1,1% (бл. 30 тис.) та інші, менш численні групи населення.

Довоєнна Польща стала ареною безперервних польсько-українських суперечок. Українцям, – як за справою білої, так і більшовицької Росії, – не вдалося створити власної держави зі столицею в Києві; виникненню західноукраїнської держави перешкодила поразка з Польщею у війні за Львів (1918 р.). Більшість галицьких українців не схвалювали політичний *status quo*. У свою чергу, польські власті не дотримали своїх зобов'язань – не створили (обіцяного в законі Сейму з 1922 р.) українського університету та обмежували можливість дій українських шкіл нижчих щаблів. Радикальні українські організації почали застосовувати тероризм як форму політичної боротьби. У 1931 р. від рук учасників замаху загинув Тадеуш Голувко, в 1934 – міністр внутрішніх справ Броніслав Перацький. Це два найбільш відомі замаху, що були справою Організації Українських Націоналістів (ОУН), яка виникла 1929 р. Тероризм ОУН також ударяв у прагматичних українських діячів. Восени 1930 р., у відповідь на акцію саботажу ОУН, польські власті наказали паціфікацію Східної Галичини. Її проявами були арешти, биття, примусове квартирування військ в українських селах і так звані докучливі (пов'язані з нищенням майна та урожаїв) ревізії. Хоч легальне Українське національно-демократичне об'єднання (УНДО) влітку 1935 р. порозумілося з урядом та отримало власне політичне представництво в Сеймі, однак польські концесії (кредити для української кооперативної діяльності, часткова амністія та звільнення деяких діячів ОУН з табору для політичних в'язнів у Березі-Картузькій) були для українців недостатніми. Цієї ситуації не змінив так званий волинський експеримент – відносно ліберальний уряд воєводи Генріха Юзевського на Волині в 1930–1938 рр. Хоч, обіймаючи функцію, Юзевський декларував, що мусить «знайти вирішення проблеми братнього співжиття українського й польського» народів, то однак і його поступки виявилися недостатніми.

Фотогалерея

